

ARTS ♦ LITERATURA ♦ CIENCIAS

Revista quinzenal

PREUS DE SUSCRIPCIÓ. 1 PESSETA TRIMESTRE.
 FORA DE CIUTAT . . . 1'15 » »
 NÚMERO SOLT AB FOLLETINS. . . 15 CÉNTIMS.
 » ATRASSAT » » . . . 25 »

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:
 Escoles del districte 2.^{on}, Mercaders, 40.
 Ateneu obrer del districte 2.^{on}, Mercaders, 38.

SUMARI: De poesia, per *Joan Maragall*.—Neguits, per *Enrich de Fuentes*.—Sabeu? L'Orfeo Canigó..., per *Alexandre Verdissar*.—Valor pedagògic del Folk-lore, per *Maria Baldó*.—La Rondallayre, per *Manuel Moya*.—Heterogenis (El Clar de Lluna de Beethoven), per *Complexe*.—La Anunciació (poesia) y Jardinereta (poesia), per *Joan Cendre y Muntadas*.—La Festa del Hivern, per *Y. L. Brichs Quintana*.—Caramellas dels Infants, per *E. Monegal y Prat*.—Crònica de Art, per *varis*.—Novas.—Anuncis.

DE POESIA

POESIA es dir bellament les coses. Ningú pot dir qu'es poeta fins que la emoció divina de les coses se li torna paraules tota sola.

Aquestes paraules durán llavors en sí tota l'harmonia del esser, y aixis serán el vers, el bell parlar.

Mes aixó vol saberse encantar llargament esguardant les coses ab puresa com una criatura. Y aixó es el poeta: un home que pot servir sos ulls de nin tota la vida, que pot veure les coses com si sempre per primera vegada les vejés ab ulls meravellats; y que

quan li diuen:—Aixó es un arbre,—tot ell s'extremeix de l'harmonia d'aquesta paraula ab la forma del arbre; y en aquest extremament davant la forma pura, ignorant de tota lley ó rahó del arbre, hi ha la revelació de tota la lley y rahó del arbre. Y quan el poeta torna á dir com cantant:—Aixó es un arbre,—tothom qu'ho sent s'extremeix com ell davant la revelació, tornantse com ell meravellada criatura.

Aixis les paraules pesantes de sentit dancen la dança formosa que'l poeta sent batre en sos polsos ab el ritme meteix de la vida; y aixó es la causa y l'efecte del vers.

Aixis el poeta davant l'arbre sab y no sab,

diu sense dirlos e misteris de la germinació y de la sava que potser el naturalista encare ignora; y en son dir hi há tot el sentit del arbre, tot lo que l'arbre pot esser en aquet mon.

Mes aixó es entés en la paraula del poeta tal com els angels deuen entendre les coses sens deturarse á escatirles ni denominarles sentint llur essencia continguda en la unitat del esser.

Aquesta es la comprensió que'l poeta dona proporcionada á la naturalesa humana per medi de la paraula poética, qu'en aixó se diferencia del usual parlar y del vers artificios.

En l'usual parlar cal denominar les lleys y atributs coneguts de les coses pera donar-les á comprendre tals com un ha arribat á enténdreles, limitades per la freda rahó. Després hi ha una certa elocuencia que comunica una mena de calor que no arriba, pero, á ferles transparentes, perque no n'es la llum interior com n'es la poesia. Y aquesta meteixa elocuencia pot pel seu calor, ajudantse ab l'esforç de la voluntat, fer-se com cantadora estrefent el llenguatge sagral de la poesia, el vers. Mes per aixó meteix no es dispensada de denominar els atributs de les coses en moltes paraules, mentres que la vera llum poética ho fa tot transparent en una sola.

Y en aixó coneixerém lo qu'es poesia y lo que no ho es, encare que sembli vers: qu'en aquesta última semblansa trobarém gran abundor de paraules vanament falagueres, mentres qu'ab un sol vers d'aquella vera poesia vos sentireu possehits desseguida de tota l'armonia del mon revelantseus de cop la essencia inconeguda de les coses.

Aixís el poeta ideal fora aquell que no tenint ciencia ni recort de versos ja fets, començés per sentir batre en sos polsos la dança de les paraules lluminoses, encantat devant les formes de la vida.

Aquet poeta existeix en cert modo; es aquell que encare que s'apodera de ritmes que li son coneguts per tradició ho fa ab gran ingenuitat que li representa una segona naturalesa: aquet gran poeta es el poble.

JOAN MARAGALL.

—Bon día!—han dit ells dos, tots dos á l'hora.

—Bon día!—els he respost.

Y han passat pel costat meu, y han anat avensant carretera amunt, amunt, decidits y serèns, sense temer la costa, amorosament besats pel sol de Primavera, el sol que no enlluerna ni corseca, el sol dels joves.

Ell duya calsas de pana, brusa de teixit, y espartenyas: ella duya vestit negre, sabatas escotadas, y devantal blanch. La ma dreta del minyó estrenyía la ma esquerra de la noya. De tant en tant se miravan, y molt sovint somreyan.

Y anavan avensant carretera amunt, amunt, sense temer la costa, sempre decidits y á pas tirat.

Y jo també hi anava carretera amunt, y'm creya caminar ab tant dalit com ells. Ells duyan pas de vint anys: jo de quaranta. Y, en un no res de temps, ells han sigut lluny de mí; y, quan me n'he adonat, m'he entristit.

He sentit tristor al veure que no podia aconseguir als enamorats de vint anys, y he preguntat al meu cor si ja's rendía. Y el meu cor, ofès per aquella pregunta, m'ha respost qu'ell era jove, molt jove, tan jove com vint anys enreia.

He alsat els ulls al Cel, plé d'esperansa he mirat al sol, y el sol de Primavera m'ha semblat mes hermós que may.

Quan he tornat á mirar la carretera, els enamorats de vint anys ja eran lluny, lluny...

Horas després, reclòs en aquella cambra ahont sols hi cabèm dos, he parlat de la meva tristor á la dona que m'estima. Y ella, al sentirme, s'ha posat á riure, y ha corregut á despenjar el mirall.

—Mira,—m'ha dit,—mírat.—Jo he mirat, m'he vist dins del mirall, y no he rigut. Serpentejant per un rinxo esbojarrat que'm queya demunt del front, uns quants cabells blanchs m'estavan fent babarotas. Els he contemplat una bella estona, y m'he convensut de que el cor m'havia enganayt.

Y allavoras sí que m'he entristit de va-

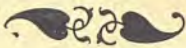
lent. Y la dona que m'estima reya, reya dels meus neguít.

Y es que jo tenia por de que ella deixés d'estimarme; y era la meua por lo que á n'ella la feya riure.

—Quan siguis lluny de mí, —m'ha dit la meua amor, aturant las riallas,—recordat dels cabells blancs; y quan el cor te digui qu'ets jove, no pensis mes que en mí. Si jo hagués anat ab tú, els enamorats de la carretera no'ns haurian aconseguit.—

El sol de Primavera, el sol que no enlluerna ni corseca, el sol dels joves, ha entrat per la finestra de la nostra cambra, y ens ha besat amorosament.

ENRICH DE FUENTES.

SABEU? L'ORFEO CANIGÓ...

Vosaltres que no sabeu las coses que han de vindre; vaig á feryos d'orocle car vos vaig á dir quelcom que ha d'esser y vosaltres no sabeu.

L'Orfeo Canigó aquell agradable orfeo dels selectes repertoris y de les veus sonores, ompliran de sons encisadors y sentiments sublimes l'espaiós teatre Condal, y aixó ho farà el dia primer d'Abril..

Encara vos vuy dir més, á vosaltres qui no sabeu las coses que han de vindre, vuy dirvos que l'Orfeo Canigó se'ns presentarà com no s'ha presentat may, donchs que es evolutiu de una manera progresiva, se presentarà espléndit en petites belleses, y's presentarà ab una fermesa de conjunt qui farà de les obres que executi un bell palau d'armonies sonores y melodies noleres.

Oh l'amich Piqué de faccions satisfetes.

Ha bona fe que podéu estar satisfet de vostra obra.

ALEXANDRE VERDISSAR.

VALOR PEDAGOGICH DEL FOLK-LORE

(Continuació)

En els jochs es veu clarament l'objectiu de la vida; una criatura de volquers ve á esser el punt de convergencia de dos líneas y aquestas ens representan els dos sexes: á mida que l'intel·ligencia infantil es desperta, s'en adona de lo que el volta y adquireix personalitat, divergeixen mes abdos sexes y per aixó veyém que las nenas que al constituir familia han de esser mares y per tant han de tenir un caudal grandíssim de tendresa en son cor; tenen els jochs mes quiets: *jugan ab la fira, cusen els vestidets de la nina* parlan ab aquesta unas vegades ab carinyo maternal, altres ab to mes serio correjint aixís sàs imaginaries malifetes, la bressen amorosament etc., y d'aquesta manera, adelantant-se al temps, indican lo que han de esser.

El nen en quin cor ha de niar l'energia y la virilitat y qué es el destinat á lluytar per la vida, te'ls jochs mes moguts, mes sorollosos y aixis juga á *rescats*, á *saltar y parar á romami-romamá*, etc., y ab consonancia ab aixó, sas joguines predilectes son els cavalls, els sabres y en una paraula: tot lo que li ajuda á desenrotllar sa energia vital; demostrant d'aquet modo la característica de la vida del home y senyalant las diferencies que hi ha entre la d'ell y la de la dona.

Altre de las ventatjas que te'l Folk-lore es que en els jochs no'ls hi dona res fet; si son de càlcul, els nens han de fer trevallar la rahó y ferse el dibuix ó figura que per aquell joch necessitin; si son de moviment s'han d'apendre las composicions folk-lóriques: de manera que per jugar necessariament han de desenrotllar l'enginy.

Per aixó s'explica que'ls nens de montanya y'ls que jugan pel carrer tinguin l'intel·ligencia mes desperta que'ls de las classes acomodadas.

En aquets se'ls hi dona tot fet, las nines vestides, las bales, els teatres en miniatura, etcétera, y d'aquesta manera no se'ls obliga á enginyarse per proporcionar-se ells mateixos un entreteniment. A la vegada per un ridícol convencionalisme els nens no ju-

gan al carrer ni á l'escola perque no hi ha temps, ni á casa perque molestan, produhint tot aixó un desequilibri entre sas vigorosas funcions vitals y sa escasa potencia cerebral.

Els jochs contribueixen també al desenrotllo de las facultats anímiques de las criatures; n'hi ha que son una verdadera gimnasia pero d'altres qu'esperonen l'intel·ligencia infantil y la conreuhan fent als nens reflexius y donant las facilitats per pensar.

Serveixin d'exemple els següents:

Mongruño: es un joch de noys que fan ab els *cartrons* ó siga *caixetes* com ne diuhen en Valenciá, qu'un es posa dins la ma y pregunta al altre:

—*Mongruño*.

contestantli aquet:

—*Alsa el punyo*.

y allavores el primer obra y tanca la má rápidamente, de manera que's vegi qu'hi ha *cartrons*, pero que no's tingui temps de contarlos; si endevina el número, son seus y si no, n'ha de donar tants com senyala la diferencia entre'ls indicats y els que realment hi ha, tant en mes com en menos.

Aixó aixeribeix la rahó tent jutjar ben depressa per l'afany d'esser el guanyador; además de que's formá una mena d'associació d'idees per recordarse del gruix d'altres vegadas del número que hi acostuma posar, etc., en una paraula: desperta la perspicaçia dels nens que tan útil els hi ha de ser quant siguin homes.

Hi ha una cansoneta que cantan las nenas quan jugan á rotllo y que ab una gran facilitat els hi ensenya á sumar y restar; diu aixís.

«Tres cigarros tinch,
 Dos que m'en he fumats;
 Tres y dos fan cinch
 Y cinch fan deu
 Y deu fan vint.
 Vint menos cinch, fan quinse;
 Quinse menos cinch, fan deu;
 Deu menos cinch, fan cinch
 Y cinch fan deu,
 Y deu fan vint.»

Aquesta cansoneta els fa treballar l'intel·ligencia y del modo mes concís, sense cap di-

gressió, els ensenya dos operacions aritmètiques que son per elles mes profitoses que la lliçó de la mestra durant la classe. No vol dir aixó que'l Folk-lore ho hagi de fer tot á l'escola pero quan ja las criatures tinguin la intel·ligencia preparada convenientment, per medi d'ell, podrém instruirlos; d'altre manera els coneixements que se'ls trasmeten; no arrelan á l'ànima dels nens per falta de fonamental conreu.

També son notables els jochs «*tres en ratlla y el caragol*.»

Aquet consisteix en un espiral de bastantes voltes dibuixat á terra, que vol significar la closca d'un caragol, per tot allí ahont s'ha de passar á peu coix empenyent una pedra y ni aquesta ni'l peu poden tocar may la ratlla ó sino's pert.

Ab aquet joch que desenrotlla també la part física's logra'l desvetllament de las facultats donchs que l'intel·ligencia s'exercita y s'enginya per obtenir l'aplauso dels companys, ja que'ls nens també tenen tota la vanitat humana; pero no per aixó deuen despreciar aquet desvetllament que ben portat ens pot donar com resultat l'amor propi dintre de la dignitat.

Pel *tres en ratlla's* fa un quadrat creuhant-lo interiorment de ratllas que's tallan en angul recte, determinant tres rengleras d'interseccions de tres punts y el que logra posarshi en qualsevol d'ellas els tres tantos seus, guanya al contrincant; ve á ser un joch de *damas* ó d'*assalt* per las criatures.

Fent la figura ja intervé la Geometria y be's pot dir que l'imaginació y l'enginy representan un paper molt important en aquet joch.

Hi ha jochs que contribueixen al desenrotllo de la part material de las criatures, avuy per desgracia tan poch cuidada.

El gran número d'assignatures que's donen á las escoles impideix l'educació física y senza aquesta, l'intellectual no pot existir; l'arbre que no xuclá prou elements de vida de la terra ahont arrela no dona fruyts; el nen malaltís no te prou vigor al esperit per desenrotllar sa intel·ligencia. Y avuy ni la familia ni'l mestre's preocupan d'enfortir l'organisme infantil, creyent millor atrofiar la rahó del nen, ab lliçons que no donan altre resultat qu'una antipatía gran al estudi

y uns *nens-máquinas* sense consciencia de lo que son y de lo que fan.

També'l Folk-lore supleix aquet defecte presentant jochs de moviments que donan vida als nens y'ls esperonan á la vegada las facultats anímiques.

El joch valenciá «á Santa Cabrilla» es un d'aquestos; es el meteix que anomeném en catalá á *saltar y parar*.

Se necessita una gran agilitat per aquet joch y á la vegada enginy, aixís com llestesa per trovar els tres materials citats: es joch exclusiu dels nens.

Las nenas jugan á un qu'en diuen *A com va la mel*, que consisteix en una qu'está dreta que vigila á una altre sentada, á la que totas las demás tenen dret de pegarli, si la primera no'ls ho priva com es la seva obligació; y la qu'agafa passa á seure, com si diguessim á amagar. Cada vegada que's comensa'l joch diuhen:—¿*A com va la mel?*— y las duas nenas indicadas qu'aguantan una corda responen:

- A treinta dineros*
- ¿Y lo demás?
- Pesigos al nas.*
- ¿Y la cobertora?
- Adios senyora.*
- ¿Y el fus?
- Pega y tuig.*

Allavors las nenas van enginyantse per arribar á pegar á la que s'está seguda; y l'altre, s'enginya mes encara per defensarla.

El joch titulat *Aceitero vinagrero*, qu'es el catalá *Escarbat bum, bum*, es important també, perque ab l'expressió de la cara la nena ha de coneixer qui li ha pegat. Aquest acte tan senzill es de certa trascendencia.¿En quina assignatura, pregunto jo, s'apren á coneixer á la gent? Es molt difícil aquet coneixement y sovint ens equivoquém; pero ja es molt que'ls nens fassin l'aprenentatje de la vida sense darsen compte y fugint d'ideas abstractas á las cuales ne son tan refractaris; es aquesta una llissó práctica que difícilment s'adquireix en nostres teóriques escoles.

MARIA BALDÓ

(Acabará)

LA RONDALLAYRE

A la nena Merces Monegal

Jo conech á una nena que tal volta tú també coneixes.

Es menudeta com tú y com tú *caganiu* de sa casa.

En son rostre aixerit, del color del blat cuan salta de la espiga, hi lluehixen dos ulls negres com moras, quin lluhir no son prous á vetllar, las envellutades pestanyes que'ls envoltan.

Sos llavis de correcte dibuix, si algún cop s'entr'obren per somriurer, deixan veure una rastillera de dents blanques y petitetes, mes sols per un instant, puig son somriurer es breu com de persona entenimentada.

Malgrat sos pochos anys, es quieta en sos jochs, y son goig mes gran, es sentir una rondalla.

Llavoras, indiferent per lo demás que la enrolta, sols escolta al qui la conta guaytantse'l fit á fit ab sos ulls negres, sens perdre un mot...

Quan la rondalla s'es acabat y resta sola, s'en va á sa petita cambra y obrint de bat á bat las portas de l'armari ahont hi guarda sas joguines, va trayentne poch á poch nines y mes nines...

Bebés magnífichs, ridícols ninots de cartró, tot va sortint del moble en confosa pila qu'ella ordenant pausadament...

Y quan l'ordre es complert, la nena, deixant voleyar á flor de llavi son breu somriure, conta á son nombrós auditori, que ni tan sols respira, la bonica rondalla que acaba de sentir...

MANUEL MOYA.

EL CLAR DE LLUNA DE BEETHOVEN

Un raig de lluna qui entra per una finestra, blaveja un teclat, unes mans, un cap qui es cot sobre un rostre taciturn...

Una cega qui escolta...

Uns sons qui surten dolsos d'un piano estrident...

Un blau de lluna, una claró difussa, un esperit que hi vola y fa vibrar á son pas els raigs de llum qui s'allarguen passius, dolsos...

So es el clar de lluna...

So es el tros de música de sensació indefinida qui te'l misteri del fantastich y la cuadratura del clasich.

So es el clar de lluna de Beethoven, so es el cel blau de les animes enamorades de sensacions intenses.

COMPLEXE.

L'ANUNCIACIÓ

Caygué una gota de rosada
Sobre una flor aponcellada
La més hermosa del jardí.
Un raitj de llum baixá del cel,
Brillá pèl mon un altre estel,
La flor se obrí.
Molt abans d'hora se feu de día,
Tot l'Univers de llum s'omplia,
Digué l'Arcangel «Ave Maria»
Y un coro d'àngels lo repetí.

JARDINERETA...

Nasqué una jardinera,
Nasqué entremitj de flors;
Vivia, hermosa qu'era,
Voltada de aymadors,

Tenia la fat-lera
De rebutjar amors;
Com una flor vivia
De l'horta de Maria,
La flor que al cel envia
Els seus primers olors.

La jardinera es morta
S'es mort aquet matí;
La enterran á la porta
De un clós Benedicí,
Totas las flors de l'horta
Hi venen á florí:
La que per Deu moria
A dalt del cel floría,
La Verge la escullía
Per flor del seu jardí...

JOAN CENDRA Y MUNTADAS

Janer de 1906

LA FESTA DEL HIVERN

L'horitzó, una ratlla negra separant la mar blava del cel envollat de tenebras. Un rengle de montanyas s'aixeca'l aprop de l'erma planura y una llarga com polsosa carretera s'estén de llarch á llarch del plá. Allí'l lluny de la mar una barca... al cim de la montanya una ermita, sola, abandonada quissap, una ermita ab sos dos xiprés com guaytas qu'es comouhen de vetllarla eternament, dos xiprés qu'es gronxan pausadament al crit de la ventada qu'esperona la nit que cau'l demunt de la terra y'l mar, la mar que lluny del lluny porta'l ressó d'una complanta, la terra que s'adorm en la negror d'aquell vel que demunt seu estenen.

L'hivern j'ha es mort...

Feixuchs caminan els forsats vianants, un erro acompanya la curta comitiva, van silenciosos y capbaixos com si al seu demunt sentissin el pas de la vida vagativa...

Son els captayres, els pobres captayres que cercan aquella ciutat que s'aixeca darrera aquells monstres gegantins que al seu pas s'aixecan per ferlos mes lluny el temple de la pau y del repós, la terra de promissió, qu'ells dins seu alena'l dret de viure y fujen de la miseria per cercar en la seua miserable vida dias de gloria per acallar la fam.

Els baylets s'aferran á las ossudas mans qu'els acompanyan, las donas ab sos trajos de pobresa es defensen del fret que vol glassar la tebió de las seuas ánimas plorosas.

Un vell xaruch, sol fa la seva via voy cantant una cansó alegre que la soletat del silenci acull y esdevé trista, un plany de vida, unas absoltes en vida á la curta comitiva dels vianants captayres. El carro va fent sa via y'l demacrat animal arrosega la feixuga càrrega. De quant en quant un núvol de pols la ventada els escup á la cara, de quant en quant respon un jemech de dins el cau de la baladina baluerna, que trontollant desencanaixada, va fent sa via en el Calvari...

Y las tenebras han fos l'horitzó, y en abím pregon la terra es confon, y ta remor de l'aygua s'ajunta ab la feresteca ventada, y s'envocalla tot en un misteri... perque a nit es congría la tempesta y qu'el hivern está finant y'l bon temps ha de venir després.

Els van caminant silenciosos, capbaixos, ei pes de la culpa'l seu demunt, aplastantlos com si la seua planeta sigués morrejar la pols d'aquella carretera qu'es fa mes llarga quant ells mes caminan...

Reyna la nit. El vent s'allunyat, las remors callan...

Y ells resignats fan el seu romiatge... De pron te el carro s'atura, el renill del cavall saluda'l repós, y tots els vianants captayres s'aplegan redós la baluerna.

Son al mitj de la plana erma, al fons d'aquell munt de tenebres que arreu s'estenen lluytant ellas ab ellas... y enmitj del gran silenci, un fanaló s'ha encés y al front d'un cos humá per mostrarlo á tots els de la curta comitiva...

—Pare meu! crida desolada veu.. una veu de lástima, un crit qu'es fon en la buydor...

Jemechs y plors, crits de follía... y esdevé la misteriosa quietut altre vegada.

Y s'allunyan silenciosos, capbaixos, enfonsant-se en las tenebras, y's veu la llumaneta del fanal que senyala'l pas de la baluerna, que avensa poch á poch, sens remor, tot en el silenci... Y aquell vianant ja no cantureja la seua cansó alegre. . Y fent via cercan aquella ciutat que no conexen y ja l'anyoran...

Reyna la nit. El vent s'ha allunyat. Las remors callan... mes sordament en el misteri parlan las montanyas, ellas ab ellas com mil anys ha...

—Has vist?

—L'eterna complanta Lluytan per viure.

Y callan altre vegada per dormir de nou la son dels sigles.

Boyras que suaument fregatejan las montanyas

tot enlayrantse. La mar cantant de nou salut al nou jorn! al jorn qu'esclata hermós, sublim... Els xiprés es gronxan dolsament y la campana brandant senyala la gran Festa del hivern, la Festa del hivern... y ningú cerca l'ermita que reposa sola, mirant la mar y la plana morta...

Y en un marjal de carretera un pobre vellet, dorm dolsament la son de la mort...

Y aquells pobres?... ja son lluny... ben lluny... ja no's vehuen dintre la plana morta. D'ells es el mon, y la seua fossa es gran, la seua vida campa dintre'l sepulcre: un cel per sostre y una plana per llit, per plot un cant del mar, y per prech la ermita que isolada canta la trista jornada de la Festa del hivern.

Y. L. BRICHS QUINTANA.

Del meu llibre «IDILIS NEGRES»

CARAMELLES DELS INFANTS

Som aquí
Per refilar tonades,
Som aquí
Per refilar cançons,
Petites com nosaltres
Son les nostres cantades
Empró quant més petites
Més belles son.

—
Som petits:
Nostres cançons son belles,
Som petits
Y refilem del cor
Les enciseres troves,
Les belles cantarelles,
L'esplay de l'infantesa,
El tendre amor.

—
Som la nit
De la Pasqua florida,
Som la nit
De Pasqua dels infants,
Avuy en nostre festa

Cantém tots d'alegría,
¡Cantém! que tot rialli
Ab nostres cants.

—
Som aquí
Per refilar tonades,
Som aquí
Per refilar cansons,
Petites com nosaltres
Son las nostres cantades
Empró quant més petites
Més belles son.

E. MONEGAL Y PRAT

En Saperes hi ha posat una música bellament escayenta. Se veu que té tan de jove com de musich car com Schuman quant compon per noys té'l cap d'home y'l cor d'infant..... Sentissiu com la canten esta cançó els noys del «Orfeó de les Escoles del districte segon».—N. del A.

CRÒNICA D'ART

TEATRE PRINCIPAL

LA PRESÓ DE LLEIDA

Salvant la petita, però encertada, col·laboració d'En Gual, podem dir qu'entre'l poble y'l jove mestre En Jaume Pahissa han feta una obra artística d'un notable valor intrínsech tant com d'una importancia capdal en el camí d'evolució de l'art català.

Còm deu e-ser content ara nostre delicat poeta N'Adrià Gual veient realitzar-se en bona part el seu lluminós somni del teatre popular a Catalunya! Còm n'estèm tots contents de que un empresari ab prou bon gust y llarguesa ens obri un camí regenerador per la escena catalana! Y tant que'l necessita'l nostre teatre l'empelt d'una sava nova y vigorosa! Una sava que, circulant per ses venes y arteries, li esvahexi tot l'halè de *pitarrisme* que encara respira sots la disfressa moderna, una sava propia que'l guardi per sa feblesa actual del perill d'un insipit eczotisme, una sava qui li dongui joventut y vida coneces ab la propia modalitat del poble qui l'ha de sostenir y ab la vida esplendent de l'art y la poesia; axó li cal al nostre teatre per assolir un fi amplament moralisador y artistich. Per axó tant com

considerém desencertada la tasca d'implantació d'un genre germá bessó del *género chico* castellá, (1) tenim per cosa altament lloable la consagració demunt la escena d'un genre essencialment oposat a l'anterior, y la naxensa del qual en el *malaguanyat* Teatre Lírich fou objeete d'una honrosíssima reventada (2). Desde allavors ensá, y obehint als trontolls ab que marxan totes les coses de nostra terra, tot ha evolucionat ab certa violencia, y'ls gustos del públich no han sigut agens a n'aquesta evolució. Entre'ls matexos que endressavan sàtires *punyentes* als de l'«Intim» quants n'hi havia qui ostentavan en llurs clatells el *signe característich* de l'intellectualisme! Mes á la fi el camí 's va esbrossant, y tant com els gustos del públich van modificantse, va crexent el nombre d'artistes catalans ab prou forces per col·laborar á la noble tasca de recullir la poesia popular y convenientment ornada ab les gales de totes les arts, retornarla al poble qui la produhí, després de recòrrer un cicle de refinament y de humanisme.

Un exemple palès d'aquexa tasca el tenim ab el quadro musical soperbament descrit per En Pahissa en *La Presó de Lleida*, demunt el fons tragicament simple de la cansó popular.

No manca qui ha trovat que En Pahissa s'era exit dels limits naturals que l'assumpte imposava, que s'hauria tingut de reduir á glosar la cansó y que allò no es una glosa, sinó que la cansó no es més que un epissodi d'aquell poema musical. Es ben cert axó derrer, però ben lluny de nosaltres admetre la impugnació que demunt aquest fet se faci a l'autor. Cert que la cansó queda com un epissodi de la trama sinfónica de tota la obra; mes tal volta, nostres cansons populars, sobretot exes més hermoses com *La Presó de Lleida*, *La filla del marxant* y *El Comte Arnau* no poden obtenir en nostra

(1) Com á tipo d'aqueix *género chico* catalá, que algún tems semblá esser l'ideal de certa gent intelectual, hi considerém aquella infelísissima xavacanada que'n diuen *La reina del cor*.

(2) *Blancaflor*, cant popular armonisat per la escena. Estrenat ab fracàs la nit del 30 de Janer de 1899 en lo Teatre Lírich de Barcelona, sessió VI del Teatre Intim.—Barcelona. Imprempta y litografia de Joseph Cunill Sala, Universitat, 7,-1904.»

escena més que l'honor d'una sensilla glosa? Es que's té de deturar aquí la tasca del poeta y del músich? No veyèu, en axó oh, enamorats del nostre art popular, un camí d'evolució progressiva que'ns pot dur ben lluny en la realitat d'una nova visió escènica, no hi veyèu un camí poch explorat encare per arribar al drama líric català ab propi esfors, ab elements propis? No ha fet menys qu'axó l'ilustre compositor alemany Humperdinck ab una rondalla, encisadora per cert, però sense l'interés dramàtic, millor dit, trágich, de la nostra cansó. Temps enrera vaig veure anunciat que En Gual havia escrit un drama en tres actes sobre *La Presó de Lleida*; alguns versos d'aquell drama deuen haver servit per vestir les escenes de la visió que's repressenta al Teatre Principal; però quin goig faria veure tot un drama, axó qu'en diuen un drama, una obra *grossa*, en tres actes, escrita per un poeta prenent peu d'aquella feta trágica que conta 'l poble! Ara mateix En Creuhet té á punt d'estrenar un drama en tres actes ab música d'En Morera, titolat *El mestre* y l'assumpto del qual té que veure ab el de la cansó, segons diuen. Donchs, ho veyèu com els nostres poetes hi somian ab les cansons populars per fer obres d'empenta, obres grosses?

Axís es com creyém un xich en la regeneració del Teatre catalá, sobretot en la del nostre teatre líric, quan ixen dexebles com En Pahissa qui's posan á l'alsada dels bons mestres. Prou voldria parlar un xich detingudament de la música de *La Presó de Lleida*, però veig que he gastat l'espai que podia emprar. Acabaré senyalant aquesta obra com un pont per arribar á lo que tant es de desitjar,—el nostre drama líric,—y recomanant á tota la gent de bon gust que vagi a sentir-la, ó parlant més propiament que vagi a *véurela*, y als que hi son anats que hi tornin que no'ls doldrà. Potser voldrà trovar algú en algún moment d'aquesta partitura tal ó qual defecte d'inexperència, certament excusable, però hi veurà d'un cap á l'altre una gran forsa de compositor, verdadera grapa de músich, y sentirà rajar dels instruments y de les veus el fruyt de la inspiració en fresques melodies, ó en acorts patétichs y combinacions sinistres de

sons, seguint sempre'ls replechs de l'acció. Sobretot aquella cansó, que alguns han presa per popular, *Jay, el plà de Tarragona!* es una verdadera trovalla, com ho es el petit preludi del quart quadro, y com ho son tantes altres coses que ja haurá observat l'espectador atent y qu'observarà segurament aquell qui encara no hagi vist aquexa espléndida visió trágica que 'ns presenta la empresa Graner, y que per axó mereix junt ab En Gual y En Pahissa l'encoratjement y la enhorabona més fervents.

EMILI VALLÉS.

CONCERTS SAUER

Ahir es despedí del nostre públich el celebrat pianista Sauer, que'ns ha donat un parell de concerts que n'hi havia per tornarshi boig arrematat al sentir tot aquell atapahiment de notes tan ben fetes com ho ha fet en Sauer.

Dit pianista es un gran mecánich potser es el que ho es mes, pro en quant á fer sentir lo que toca, no es de lo millor, donchs els dos concerts que'ns ha donat no hi ha constatat cap composició que pogués fernos sentir lo que molts desitjavam; lo que digué ab bastant gust fou el gran Scherzo de un «songe d'une nuit d'été» de Mendelshon, aixó en el primer concert, donchs totes les demés pessés, eren de molta mecánica y forsa, que es lo que te en Sauer, y aixó's pogué comprobar al sentirli el «Don Juan de Lirzt» que allí pogué ferhi de les seves, perque desde'l comens fins al fi es d'una dificultat grandiosa per la part mecánica, lo que li valgué al acabar una gran ovació ben merescuda, donchs poques vegades sentirém el «Don Juan» ab tanta força y energia.

La llástima es que en Sauer no tingui el gust ben refinat ó mes ben dit no senti com sembla que tindria de sentir el que toca, aixó no vol dir que carexi del sentiment de l'ànima, no, donchs en el segon concert va fer lo que no'm pensaba, una delicia en la *Romançe de Schumann*, que va deixar á tot-hom ple d'aquell esplay que sent el cor quan se l'alaga.

Pogué lluhir també sas cualitats mecániques en *Trocuns wirreux de Schumann, Valse*

n.º 3 de Chopin que ho executá ab molt brio y entusiasme.

A «Cheval» y «Les délices de Vienne» que n'es en Sauer l'autor, varen deixar al públich desilusionat, donchs si bé es veritat que es difícil les dugues coses per l'execució, en cambi per la part sentimental no hi ha gran cosa; el nostre públich aplaudí força dites obres pero tothom quedá com avans de començarles; els verdaders *amateurs* de la música no volen sentir tantes y tantes notes com arriba á fer en Sauer, lo que voldría es que s'hi pogués fer explayar el cor en lo que toca, donchs en els programes no hi consta cap mes obra que 'ns hagi fet sentir tant com la *Romanze de Schumann*.

En conjunt tot molt be, valguentli á n'en Sauer una ovació grandiosa cada pessa que tocava: lo que demaném á n'en Sauer es que per fora de programa no'ns fassí sentir mes aquell «galop» que'ns feu sentir al primer concert perque si no hi intercalés dificultats mecániques seria una neula bastant neula, pro esperém d'en Sauer que quant torni ño ho tocará, perque fa dos anys que ho va tocar y desd'allavors que'ns ho dona á cada concert que ha fet veritat que no ho tocará més?

El públich sempre á la mateixa altura. Sembla mentida que hi hagi gent tant ignorant, després de tocar dos pessas fora de programa, encare hi habia qui volía exigir cridant «La Walkiria» «La Walkiriaaaa», aixó es to rto y ridícol, per aixó no'n va fer cas, y tocá lo que li semblá; desitjém que no sigut tant exigent el nostre públich, perque de lo contrari tots els que vindrán, marxarán mal impresionats del nostre públich.

En resúm: molt bé, mereixent en Sauer grans aplaudiments.

COMPLEXE.

ASSOCIACIÓ MUSICAL DE BARCELONA

La nit del 20 del corrent, celebrá aquesta associació baix la direcció del mestre Lamote de Grignon son según concert sinfónich.

Obriren el concert ab *Leonora* de Beethoven, interpretada ab perfecció y respecte. Seguí la primera audició del *Minuet* de Borrás de Palau; aquesta vegada l'autor ha volgut fer una obra clásica y s'ha equivocat llastimosament, sols ha lograt fer una obre-

ta en quina no hi ha prou música pera ser executada per orquesta.

Ens consolarem d'aquesta desilusió el recitat y aria (*Ifigenia á Taurida*) de Gluck, cantat ab molt gust per la senyoreta Frau y chor de soprans y contralts, y *Psyche et Eros* hermós poema sinfónich de C. Franck que valgué al mestre Lamote una entusiasma ovació que l'obligá á repetirlo.

El «Credo de la Missa Solemnis» de Beethoven no coroná de tot, els esforços de son director puig hi mancan ensaijos, donchs encare que se'n fassin molts de parcials no bastan solament quatre de conjunt pera sortir airós d'un monument musical com aquet, per aixó s'hi sentiren aquelles desafinadetes principalment en els quartetos sols, que resultaren molt deficiosos.

De todas maneras l'obra fou dirigida ab verdadera fe y entusiasme fentse digne del mestre Lamote de l'ovació que se li tributá al acabar l'obra.

El barítón senyor Segura tingué ocasió de lluhir sa bonica veu cantant ab amor y gust exquisit *Confidencia* y *Enterro* melodies d'en Morera. Aquestes melodies saturades d'una inspiració ingenua impregnades d'un ambient de poesia que cautivaben l'ànima arro-bantla en profund reculliment, foren l'éxit més franch de la nit, tenint que repetir-se *Enterro* devant els aplausos del públich aclamant á l'autor y executants.

Acabá el concert ab Siegfrit (*idili*) y Walkyria (*encantament del foch*), de Wagner, abdues executades brillantment é interpretades d'una manera ben personal que posa al mestre Lamote de Grignon al nivell dels millors intérpretes del gran músich alemany.

La tasca de la Associació Musical es ben meritoria donchs aixís se fa art, art veritat tant necessari pera la cultura dels pobles, avant sempre donchs, y rebin tant executants com mestre director nostre incondicional aplauso.

B. CUADROS.

ESPERANSA.—Dilluns prop-passat s'estrená la comedia ab visos de sentimentalisme «Esperansa».

Hi habia molts amichs, s'aplaudí forsa.

L'obra es sencilla, y ben escrita mes no de gran efecte.

L'empresa del Principal va be, forsas estrenos, molt serà que ab tants estrenos no ensopeguin alguna obra.

Per de pronte en Graner posará en escena una visió musical «La Santa espina» lletra d'en Guimerá y música del mestre Vives, aquesta visió serà posada en escena després del «Fray Garí» d'en Xavier Viura y música del mestre Morera, de quin estreno ens ocuparem en nostra próxima edició. A mes te en preparació la esmentada empresa un drama d'en R. Surinyach y Baell.

—
ROMEA.— D'AMOR NO S'EN VIU, comedia d'en Martí y Folguera. Ben escrita, moments de situació ben trovats. La trama es sencilla y's veu á la llengua el desenllás, desenllás de efecte ahont hi parla'l poeta. L'execució fluixa per no dir desastrosa, desde'n Borrás fins al petit partiquín no sabían el paper, arrossegantse y buscant la *conxa* del apuntador.

LA FAMILIA, drama en un acte d'en J. Pallardó. Que aspre y cru l'argument; es un drama que passa entre la gent obrera.

L'obra llisca be, mes l'autor afronta un desenllás massa tetrich per portarlo á l'escena. Está ben escrita.

L'execució bastant be. El públich mal impresionat del estreno.

LAS PESSIGOLLAS DE LA SENYORETA, comedia en un acte, molt delenta, mes dolenta que las dolentas que s'han fet en el Romea. Y prou, que ja n'he parlat massa.

*
**

En Crehuet ha entregat una comedia, que hi posará ilustracions musicals l'Enrich Morera. Per las impresions que tinch «*El mestre*» ó sigui la nova obra d'en Pompeyo Crehuet serà un éxit.

R. RIERA.

*
**

«*Coses vistes y coses imaginades*» recull d'impresions, per J. V. Colominas. 1906.

Llibre ben presentat, impressió esmerada. Aqueix volúm el regala l'autor que amaga el seu conegut nom y según apellido. Tem-

perament d'artista se li trova arieu dels seus hermosos y ben trovats assumptos que forman l'aplech de las «Coses vistes». Un dels articles mes bonichs es «La Caixa».

«Y coses imaginades» Potser hi manca lo que'm podríam dir estil, mes l'autor no las dona per estilista, lo qu'ell es propasa ho logra y ab éxit que ho logra.

La nota triste barrejada ab el sentiment, las tenebres de la vida agermanada ab un esperit poètic sugestiona 'l llegidor que fa qu'el llibre no abandoni un moment per sa interesant lectura. Garbossament, quatre tochs de pinsell esbossa un quadro, y las figuras es mohuen dintre una vritat.

Dels recons de ciutat busca 'l drama, de la miseria de la vida er tona 'l plany, y aixís veyem aquell final tant hermós de «La Bateria» y aixís ens sentim ferida l'ánima ab aquell articlet «La Caixa». Es gros el llibre Llástima que no qui voldrá podrà fruhir la seva lectura. Y en «La primera caritat» s'hi vol mes bellesa, per mi aquest sol article demostra qui es l'autor, li dona fama d'escriptor de veras.

«En Brahó» potser doleix del defecte de una mica llarch, mes aixó no vol dir que no estigui molt bé, y ben observat. Per mi la equivocació la te ab els articles «imaginats» que sense volguer dir res en descredít d'ell, no se á que ve aquestas filosofias, que si filosofias son, no es res mes que un empatx mal pahit d'aquesta mena de literatura. En conjunt aquest llibre es un éxit. El modest artista, vergonyós fins al extrém d'amagar son nom, ja pot presentarse novament devant del públich, que com ell molts n'hi han que escrihuen y no ho fant bé. Per de pronte, ja se, qu'el senyor J. V. Colominas no's farà tardar gayre en el según llibre, y aquet que serà una novetat ja podré tenirlo, estimat llegidor, no aixís «Coses vistes y coses imaginades» que d'un curt titatje som contats els que tenim aquest llibre. Avant y fins un altre, y no'n fassi cabal dels crítichs que li perdonin la vida, midantli'l seu trevall ab el centímetro, y no d'ullada com fem els que dintre nostre cor hi batega'l sentiment del Art.

Q. R.

SALÓ PARÉS

En aquestos dies, hi ha hagut en aquest *Saló*, obres per tots els gustos, tan en pintura com en escultura.

Els pintors que s'hi han presentat, són: Padilla, Vancells, Barrau, Urgell, Tolosa, Cortés y Riera y com á dibuixants, l'Utrillo y en Tamburini.

En Padilla ha guanyat moltíssim desde sa darrera exposició, poguentse'l are calificar d'adepte de la que podríam anomenar escola mallorquina, ó per parlar ab mes propietat, *mallorquinista*.

En els seus cuadros s'hi veu ben bé la influencia de las obras d'en Mir, Rusiñol, Mes tres y tants d'altres que'ns han donat á conèixer las bellesas que s'enclouen en l'*Illa daurada*; pró ab tot y aixó, no's trova en ell amanerament, puig exceptuantne dos ó tres, els demés son pintats d'una manera franca y expontanea que demostra en son autor un veritable temperament artístich.

De'n Vancells, que es un dels nostres millors paysatjistes, feya ya algun temps que no n'habíam vist cap cuadro. Els qu'are ha exposat, atrauen al visitant desde el primer moment. Casi tots ells son pintats á l' hora del capvespre y fan sentir fonament la poética melangía de dita hora.

La execució es inmillorable.

En Laureá Barrau, hi te dugues acuarelles fetas ab la espontaneïtat y netedat que caracterisan.

L'Urgell exposa, sense firmar-la, una tela de grans dimensions, ab un dels seus assumptes predilectes.

De'n Tolosa y en Cortés y Riera, hi han dos paysatjes molt ajustats de dibuix y de color; y finalment en Tamburini y l'Utrillo, han exposat, el primer, un dibuix en negre molt acabat, y dos dibuixos colorits d'elegant factura, el segón.

També havém vist un quadret del malaguanyat pintor Llovera.

Interessant baix tots conceptes ha resultat la exposició d'obras del jove escultor Gargallo.

En totas elles s'ha mostrat el seu autor completament deslligat dels convencionalismes que fins are havian privat en la es-

culptura, lo que ha fet que algunas pequés sin d'exagerades, puig preocupantse sols del *fondo* de la obra ha descuidat bastant la *forma*, ab greu perjudici de la relació que en tota obra artística deu regnar entre un y altre.

En els baixos-relleus *Superbia y Humilitat*, sobretot en el darrer es ahont se observa mes lo que havém dit; en cambi *Luxuria y Castedad y La bestia home*, estan modelats ab veritable mestria y la veritat de la expressió en ells, es tal, que'l psicolech mes exigent dificilment hi trovará res que dir.

En quant als dos capets y á la estatueta que figuran en la exposició, sols ne dirém que acaban d'arrodonir el conjunt.

Al felicitar de tot cor al senyor Gargallo per lo be que ha sapigut vencer els molts obstacles que en la realiació de la seva obra ha tingut que trovar, ens permetrem ferli avinent que no's deixi portar massa pe'l seu temperament, puig res es mes fácil que caure en l' amanerament y fora llástima que las magnífiques cualitats que demostra, se malmetessin ab l'afany de la originalitat, qu'encare que li dongués nom, sería per poch temps puig l'únich art que perdura es el que s'inspira en la veritat.

Ultimament han cridat també l'atenció las obras del escultor Rocamora. Els retrats que exposa, se recomanan per la seva plasticitat. Tant en la seguritat de la linia com en la manera de modelar, s'hi endevina al artista genial que sap donar vida á las seves obres. Els dos caps d'estudi son també notables per la expressió.

En la present crónica, ens ocuparém de las dos últimas exposicions del *Saló Parés*, encare que ho farém molt breument, degut á la falta d'espai.

En la primera de las exposicions á que ens referím, hi prengueren part sis artistes, vejentshi entre mitx de las sevas obras algunas telas del notable paisatjista Sr. Vancells.

Per galantería parlarém primer de la señoleta Vidal. En las obras qu'ha exposat malgrat alguna petita imperfecció, es d'admirar la riquesa y valentía del colorit aixís com també la soltura en la manera de ser fetes.

El Sr. Nogués ha presentat tres paisatjes,

molt polits, ab molta llum y d'una gran finesa de tintes, pintats ab tal nombre de detalls que denotan en son autor mes paciència que energia.

Del cuadro d'assumpto bíblichs del señor Baixeras, com que no en diríam cap bé y podriam equivocarnos, ens estimem mes no parlarne. El públich intelgent que l'haji vist ja haurá pogut jutjarlo.

El Sr Tamburini hi tenia un cuadro ab la figura d'una jova, agradable á la vista com totas las que pinta dit artista, simbolisant la Primavera.

L'Eduart Fló, va representar molt bon paper ab los seus dos cuadros d'interior, essent molt justa la seva entonació y molt ben dibuixades las figures de nenas que els animan.

En quant al Sr. Estrany es llástima que discuydi el dibuix y sols es preocupi del colorit, puig demostra en las sevas telas que té condicions per fer mes de lo que ha presentat.

El color no'l domina malament, (encara que l'exagera bastant) y es veu que sent lo que fá, pro, repetín lo que ja hem dit anteriorment, es llástima que per descuidar el dibuix, las seves obres resultin incompletas.

*
**

Es en Carles Vázquez, qui ha omplert ab las seves obres el saló d'Exposicions de Can Parés aquesta última semana, y no podém per menos de dir que ho ha fet d'una manera molt lluhida.

Tant los dibuixos en color com los cuadros al oli son fets ab la elegancia, que es en Vázquez, característica.

El cuadro que te, de grans dimensions, y que representa una parella de Mossos de la Escuadra, conduhint á dos gitanos, es molt notable, encare que á n'el nostre entendre las figures resultan un xich agafades al fondo,

També té entre altres cuadros, dos paisajes fets ab molt salero.

A. M. C.

—
EXPOSICIÓN DEL *Fomento de las Artes decorativas.*

En vista de la molta propaganda que habia fet la comissió organitzadora d'aquesta

exposició, créyem que hauría resultat una veritable manifestació de l'estat d'avens en que's trovan las arts industrials en nostra Barcelona, mes la realitat nos ha demostrat tot lo contrari. Sigui que'ls artistes decoradors no creguin en els resultats práctichs d'una exposició, sigui que, per las circumstancies en que actualment es trova tot, no estiguin disposats á emplear capitals en obras que no saben si podrán amortisar, lo cert es que la tasca dels organitzadors ha sigut mal corresposta, puig á la seva crida, sols ha respost, donada la importancia del certámen, un nombre insignificant d'expositors, encare que, per sort, de lo mes triat dintre dels que conreuan las arts decorativas.

No citém noms perque la falta d'espai nos ho priva. Unicament nos concretarém á felicitar á la junta organitzadora, per sa iniciativa y als que han tingut la bona voluntat de secundarla.

M. M.

—
MOSSEN M. COSTA Y LLOBERA

El día 22 del proppassat Mars, á las 10 del vespre, devant de distingida concurrencia, va celebrarse en l'Ateneu Barcelonés, una sessió en honor del poeta mallorquí, ab motiu del volúm, próxim á sortir, format de ses darreres poesías clássiques.

Presidía l'acte el doctor Rubió y Lluch, tenia á sos costats als senyors Picó y Campamar, Oliver, Montolíu y Bofill. A un costat hi havia el bust del poeta: el senyor Bofill llejí un treball demostrant la significació de l'escola que havia format el poeta mallorquí restaurant el cayent clássich en sos versos, mestre de tots y que s'havía de posar com á guió de la joventut que en la nostra terra's dedica al conreu de la poesia. A seguit don Manuel de Montolíu, doná lectura á un interesant estudi de l'obra de mossen Costa.

Digué que mossen Costa havia sabut, ab el seu esforç y estudi dels clássichs, tornar á la nostre poesia el seu origen llatí, demostrant ab aixó la fluïdesa de la nostra llengua pera totes manifestacions poétiques que's conreuen en els pobles llatíns, donantli l'ambient que serenitat, armonía y grandesa que, per les condicions en que's trobava

Catalunya en el període de Renaixement, no pogué pendre aleshores.

Després els senyors Picó y Campamar, lleji les poesíes de Mossen Costa: «Al Jovent», y'l senyó Oliver llejí

L'HEROE

Es ell! Du 'l signe de la victoria...
Podrá en la lluyta caure y ser víctima,
mes ningú podrá may arrancarli
l'est. I del front qu'un ideal fulgura

Armes ó ceptres, enginys ó máquines,
no atenyen l'astre de llum a'tíssima,
ni á grapades de fang que li llanci
pot eclipsarlo la profana turba.

Ans bé'l suplici sublima l'héroè:
de sang treu flames apoteótiques,
y'ls insults que l'infamia li tira
de fems en terra á son llorer serveixen.

Ell de son poble concentra l'ànima.
Tranquil, hi atura les bregues díscules;
lluitador, hi remou les tormentes,
com fa'l mestral sobre la mar voluble.

L'impuls qu'ell dona produeix l'impetu
qu'enfora guía la gent y l'época,
y demunt la corrent qui s'en forma
ell passa al trot de triomfal quadriga...

Devant l'enigma s'asseu per árbitre;
romp lo insoluble s'espasa autóctona;
y al relleu de sa propia figura
ell dona encuny á sa mateixa patria.

Sortat el poble, sortosa l'época
d'ont surt un héroè de força máxima,
com Amfió edificant ab la lira
ó com Theseu esveidor de monstres!

Quan plana l'ombra de les catástrofes
y t t al çaos sembla disórdreshi.
ja es bé l'hora del héroè! Germini
la terra mare sa llevor fecondal

Héroè! t'invoquen les palmes épiques,
vola á cercarte l'oda pindárica;
y si'ls cors abatuts no't suspiren,
com qu't prometin els antichs sepulcres!

També's llejí l' «Oda á Virgili» essen
molt aplaudidas.

El doctor Rubió feu una acabada biografía del poet», fixant l'atenció dels oyents en les diferents orientaciones del mestre, segons fou l'ambient en que se desnrotllá la seva inspiració.

Tots quants prengueren part en la festa foren molt aplaudits per l'auditori de la personalitat dels entusiastes admiradors del poeta Mossen Costa y Llobera.

LIRA ORFEÓ

Encare que no invitats, assistirem al concert de guitaras y bandurrias que la no-

vella societat, composta de joves entusiastes baix la direcció del gran guitarrista Miquel Llobet, donaren en'l hostatje del Ateneu del districte 6.º

En aquell concert que fou dirigit pel subdirector Barberà, s'executaren obres estrangeras y obres de casa, Mozart, Bizet, Chopin, Schumann, Mendelsshon y Beethoven, ab admirable precisió y delicadeza.

Cansóns populars «Anunciació» y «La filla del marxant» den Llobet; «El Testament de N'Amelia» y «La filla d'Igualada» den Barberà, y el «Triomf d'Orfeo», den Burges. totes aclamades xardorosament, aplaudides, obligantse á repetir la segona den Llobet y les dues den Barberà, entre'ls esclats de entusiasme de la concurrència.

P. Q.

ELS MESTRES. — En J. Pin y Soler, el gran escriptor de la nostra terra, está imprimint un llibre, que dintre poch temps apareixerá á la venta. Augurém un nou exit als molts que ha obtingut l'eminent novelista

Aixís mateix en Pere Aldavert l'afamat escriptor catalanista te varias obras en publicació que á no tardar podrán llejir els aymants de las nostres lletras, «Feyne vella» «D'altre temps» «A la taleya» y «Cantant y fent la meva».

Els dos primers volums son recopilació d'aquells articles publicats en «La Renaixensa» en aquells temps que aixecaren bandera fent sentir la vritat d'un noble pensar aquells temps en que s'havia d'anar contra la corrent, y encare que alguns contratemps li valgueren tant exit. Els dos darrers pertaneixen á la serie que va publicant y que tant d'agrahir te'l catalanisme.

En Guimerá ha publicat el «Pep Botella» hermós monólech, endevades parlar en crítica d'una obra del indiscutible primer dramaturg de Catalunya y d'Espanya.

En Casellas está acabant el seu llibre «Les multituts».

No's podrá dir qu'els mestres no treballan.

Durant els dos proppassats diumenges han sigut posadas en escena en el teatre del Ateneu Obrer del districte segon las obras «La Mare Eterna de l'Iglesia» y «Als peus de vosté» d'en Pala, y «El Didot» d'en Frederich Soler, y «Las Tres Alegrias de l'Arnau» respectivament.

Lloable es la tasca de's socis qu'actuan en el mencionat teatre ja que desempenyen el seu comés ab verdader gust artístich y qu'alguns d'ells se distijeixen poguent mencionar, á més de la Sra. Vidal y la señoreta Panadés (F.), els Srs. Vila (J. M.), Solá, Garrigó, Viñallonga, Creus, degudament secundats per los demés que hi prenguerent part,

NOVAS

Avensen els treballs pera constituir al Districte VI una Escola Catalana, ab tots els avensos que exigeis la moderna Pedagogia. S'han tingut ja algunes reunions dels elements, valiosíssims per cert, que cooperen, ab un entusiasme verament encoratjador, á l'obra de l'educació, que tants bons fruits ha de portarnos.

Á la reunió celebrada un d'aquets ultims dies, va quedar ja casi enllestit de tot el plan d'organisió del nou centre de cultura.

ASSOCIACIÓ PROTECTORA DE LA ENSENYANSA CATALANA.—Lo distribuít durant el mes de febrer passat per les Escoles catalanes, á quin sosteniment ajuda aquesta Associació, importa pessetes 309'50.

Segons hem llegit en un folleto del periódich Bilbaí «Euskalduna» ha sigut posat á la venta el 1.er volum del Diccionari Vasch-Espanyol-Francés del Presbiter senyor Resurrecció M.^a d'Arkue.

Aquet diccionari, que sens dupte será el mellor per els detalls que s'han tingut en compte, estará compost de quatre volums y algún altre appendix ab les paraules que durant la seva publicació pugui obtindre.

El primer volúm que s'ha posat á la venta consta d'unas siscentes planes, arrivant fis á la lletra Ll, inclusiu del vasch al espanyol y francés.

El segón volúm, que s'acabará d'imprimir durant el próxim mes de Maig, contindrà las demés, y estant destinats el tercer y quart á la versió de las paraules espanyoles y franceses al vascuence.

No cal duptar de la bona acullida que dita obra tindrà si's te'n compte l'esfoç individual de dit senyor per portar á cab tan profitosa tasca.

Felicitém, donchs, al Sr. d'Arkue per lo seu treball, que no trobém prous paraules per alabar.

Per falta de temps no podém publicar un fragment del drama «L'Eloy» del gran dramaturg Angel Guimerá, estrenat en la nit del 27 del corrent, y aixís mateix per el próxim número publicarém la crítica del esmentat drama.

L'Himne del l'*Orfeo Canigó* que publicarem la quinzena proppassada, qual lletra es deguda á la ploma del eximi poeta Mossén M. Costa y Llobera, hi posá escayenta y bonica música el mestre Piqué, director de l'esmentada institució.

Tip. LA CATALANA, Balmes 71.

Celler Catalá y Bar de Cervesa

DE J. C M PAÑÀ

Bons vins de taula y rancis

Deposit de la tant acreditada Cervesa E. PETRY

S' serveix a domicili el vi y la Cervesa (aquesta a preus de fábrika)

Al Bar 's fan chops y dobles de cervesa y tant sols hi ha la gascosa com á refrescant.

PREUS DEL DETALL:

USUAL { chop 10 céntims.
doble 20 »

PILSEN { chop 15 céntims.
doble 20 »

GASEOSA Á 15 CENTIMS

Carrer de la CORRIBIA, 23 (devant las escalas de la Seu)

ANEMIA,

clorosis, esllanguiment, pobresa de sanchs, desarreglos periodichs, palpitations nerviosas, desvenaxements, debilitat per l'exces de treball mental, agotament per perduas humors, **SE CURAN** rapidament ab la

Hemoglobina Líquida Dr. Grau

Demanis en las farmacias.—Diposit Grau y Bufill, Campo Sagrado, 24

TAPIOQUES
y
PURÉS

FIGUERAS

SUPERIORS
á tots los
ESTRANGERS

Máquinas NAUMANN pera cosir

Bicicletas NAUMANN sens rival

MÁQUINAS RECTILÍNEAS pera fer mitja y TRICOTOSAS pera la fabricació de géneros de punt. — Venda d'agullas y accesoris de tota mena.

Preus sense competencia, al comptat y á plassos.

BARCELONA - Carrer d'Escudellers, núm. 5, 7 y 9 - BARCELONA

FERNÁNDEZ Y CARBONELL

Provehidors de la casa real

Rambla de Canaletas, núm. 1 - BARCELONA

MATERIAL PERA FOTOGRAFÍA

MONOPOLI ESCLUSIU DEL INMILLORABLE

Paper celoidina mate Satrap

DE L' IMPORTANTÍSIMA CASA SCHERING, DE BERLÍN

DEPOSITARIS de tot quant produeixen las

casas		
GOERZ.	de Berlín	
ZEISS	de Jéna	
GAUMONT	de París	
RICHARD.	»	
EASTMAN	»	

POULENC	de París
AGFA	de Berlín
LUMIÈRE.	de Lyon
	etz., etz.

Papers al carbó, sensill y d'oble transport.—
Carbó velours Artigue y á la goma bicromatada
Höcheimer.

SUCURSAL- LABORATORI EN MONTSERRAT